
A hatósági jogorvoslatok fejlődésének története

Turkovics István*

A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának megalakulása óta a közigazgatási hatósági eljárás szabályainak oktatása a karon folyó képzések tananyagának szerves részét képezi, amely előreláthatólag a jövőben is így lesz. A tanszék keretein belül a hatósági eljárásjog tárgyában a kar fennállása óta készültek doktori értekezések a hatósági eljárás jogorvoslati rendszerének tárgyában¹. Miután jelen tanulmány a karunk fennállásának 35. évfordulója apropóján kerül megírásra, mind az oktatási struktúrához, mind pedig a doktori értekezésemhez is igazodva, a hatósági eljárás jogorvoslati rendszerének történetét kívánom bemutatni, ezzel is tisztelegve a Közigazgatási jogi Tanszék minden kollégájának munkája előtt.

1. A kezdetek

Karunk működését az 1980-as évek elején kezdte meg. Ebben az időben az államigazgatási eljárás szabályait az 1981. évi I. törvény, az ún. Áe. tartalmazta. Az oktatási struktúrában tehát az Áe. hatályos anyaga került ismertetésre valamint a hatósági eljárás szabályozásának addigi, a Jegtörténeti Tanszék által nem kiemelten oktatott jogtörténeti előzménye. A hatósági eljárás szabályozásának jogtörténetét alapvetően két korszakra oszthatjuk, az első, amikor még általános eljárási szabályok nem léteztek, ez gyakorlatilag a 20. századot megelőző időszakokra jellemző. A 20. század elején már megjelentek az általános eljárási szabályok megalkotására való kodifikációs törekvések, jogszabály alkotások, amelyeket elsődlegesen a közigazgatás egyszerűsítésének magvalósítása hívott életre. Látható tehát, hogy a konkrét, modern értelemben vett hatósági eljárás jogtörténete egy viszonylag szűk történelmi időszakot ölel fel, amelyet az alábbiakban a tanulmány terjedelmi kereteit kihasználva mutatok be.

* Egyetemi adjunktus, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási Jogi Tanszék.

¹ Turkovics István: A közigazgatási eljárás jogorvoslati rendszere Magyarországon, PhD disszertáció Miskolc, 2012.

2. A hatósági eljárás szabályozása a 20. század előtt

A 20. század előtti Magyarországon a közigazgatás eljárásának szabályozása, egységes törvénybe foglalása általános szinten nem volt megoldott. Minden egyes igazgatási ágra sajátos eljárási szabályok vonatkoztak, amelyeket külön jogi normák tartalmaztak. Ez volt érvényes a jogorvoslatokra nézve is.² Ezen jogszabályok a szakigazgatási ág specialitásától független, általános érvényű szabályokat is tartalmaztak, de hangsúlyozni kell, hogy nem egyező formában és tartalommal. Éppen ezért a közigazgatási eljárási jog általános szintű szabályozása egyre égetőbb gondot jelentett. Mindemellett az állami feladatok egyre bővültek, így a szakigazgatások köre is egyre szélesebb lett. A közigazgatás által ellátandó feladatok száma az előző évszázadokhoz képest óriási mértékűre duzzadt³, amely szinte automatikusan a joganyag bővülését vonta maga után. A gyors ütemű szabályozási politikának az lett az eredménye, hogy egy teljesen átláthatatlan rendszer jött létre, amely a jogbiztonság követelményének már egyáltalán nem felelt meg.⁴

A kor szabályozási koncepciójában az eljárásjog területén az figyelhető meg, hogy a jogalkotó minden szakigazgatási ágra nézve speciális eljárási szabályokat akart létre hozni.⁵ Ezen állapot a mindennapi élet kihívásainak egyre kevésbé felelt meg, így előrevetítette a közigazgatási jog egyszerűsítésének szükségességét. Kézenfekvő, hogy ennek egyik eszköze az eljárási szabályok általánosításában rejlett. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy ez a kaotikusnak nevezhető állapot a közigazgatás területén tulajdonképpen az 1867. évi kiegyezés utáni politikai-társadalmi rend kialakulásának az eredménye, megállapítható, hogy okszerű és törvényszerű, miért a 20. századra tehető az első általános hatósági eljárási jogszabályok megalkotása. A kiegyezést követő időszak a 20. század elejéig – alig három évtized – a kodifikációs folyamatok történetében nagyon rövidnek tekinthető ahhoz, hogy egy olyan új jogterület alakuljon ki, amelynek jogi normáit még alapvetően a jogállamiság követelményéhez igazítva, újonnan kell felépíteni. Hiszen egész Európa hasonló helyzetben volt. Nem létezett ugyanis sem olyan nemzetközi tapasztalat, sem pedig hazai kialakult gyakorlat, amelyre építve ezen a területen a jogfejlődés, a jogegységesítés, a létrehozott jogi normák összhangba rendezése bekövetkezhett volna.

² Eltérő szabályokat találunk például a fellebbvitel határideje kapcsán: 1880. évi 38.547 számú belügyminiszteri szabályrendelet 75.§., CIH 1876. évi XIV. törvénycikk 5.§., CIH 1879. évi XXXI. törvénycikk 152.§., de eltérő a szabályozás a fellebbvitel előterjesztésével kapcsolatban is példának okáért: CIH 1877. évi XX. törvénycikk 207.§., CIH 1866.évi XXI. törvénycikk 9.§.

³ lásd például: Koncz Ibolya Katalin: The Standpoint of József Eötvös on Education In: Journal on European History of Law 2014. 5.(1) 151-155.p.; Koncz Ibolya Katalin: The development of Patent Law in 19th Century Hungary In: Hurdik Jan, Lavycski Petr, Valdhans Jiri (szerk): Dny Práva 2014 – Days of law 2014 Brno Masarykova Univerzita 2015. 121-134.p.

⁴ Csizmadia Andor: A Magyar közigazgatás fejlődése. A XIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976, 248.p.

⁵ Szűcs István: Az államigazgatási hatósági eljárás főbb elméleti kérdései. Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1976, 164.p.

3. A hatósági eljárás fejlődése a 20. századtól napjainkig

A társadalom részéről felmerülő igénynek, amely szerint a közigazgatási eljárás szabályozását egy áttekinthető, rendezett formába kellene öltetni, a hazai jogtörténetben először, a jogalkotó az 1901. évi. XX. törvénnyel tett eleget.⁶ A jogszabály kvázi kísérleti jellegűnek is felfogható, hiszen egyenlőre részkérdések – főként a jogorvoslatok – rendezését tűzte ki célul a kormány.⁷ Ahogy azt Némethy Károly is meghatározta a későbbiekben célként jelölték meg a közigazgatási eljárás általános kodifikációját.⁸ A jogszabály előkészületi munkáit Némethy Károly vezette, aki a belügyminisztérium szervezetében, a közigazgatási reformok előkészítésére felállított törvényelőkészítő osztály vezetője volt.⁹ Némethy a közigazgatási eljárásjog rendezésének kérdését az egyszerű, gyors, modern és olcsó közigazgatás megvalósítása szempontjából, elsődlegesnek tekintette. Ezáltal a kérdést a szervezeti reformok, valamint a tisztviselői karral kapcsolatos kérdések – mint az, hogy kinevezéssel vagy választással nyerjék el tisztségüket – elé helyezte.¹⁰ Az 1901. évi XX. törvény részletesen szabályozta a jogorvoslat rendszerét, és általánossá tette ezen szabályokat a közigazgatási hatósági eljárások minden területén, minden szakágában. Nem érintették azonban a szabályok a közigazgatási bíróságok eljárását, amelyet helyes elgondolásként értékelhetünk. A közigazgatási bíróságok eljárására a továbbiakban is más jogszabályok rendelkezései maradtak irányadóak. A jogorvoslatok szabályozásának másik fontos eleme az volt, hogy csak az ügyfelek által igénybe vehető jogorvoslatokat rendezte, a hivatalból alkalmazható jogorvoslati jogköröket csak annyiban érintette, hogy azokat a jövőben is a fennálló szabályok alapján lehetett igénybe venni, illetve erre felhatalmazást a jövőben csak törvényben lehetett adni. Meghatározásra került azonban, hogy mely szervek élhettek hivatalból jogorvoslattal.

A közigazgatási eljárást – illetve annak jogorvoslati részét – átfogóan szabályozó 1901:XX. tc. nem volt hosszú életű törvény, annak ellenére, hogy kétségtelenül előremutató, és a maga nemében nemzetközi viszonylatban is egyedülálló volt. A környező országokban is csak 1925 után léptek életbe hasonló tartalmú jogszabályok.¹¹ Annak oka, hogy a törvény mégis rövid életű volt, a

⁶ Corpus Iuris Hungarici (Magyar Törvénytar) Márkus Dezső (szerk.) Franklin társulat, Budapest (a továbbiakban: CIH) 1901. évi XX. törvénycikk – A közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről

⁷ A Széll-kormány a kiegyezés után tizedik kabinet volt hazánkban. 1899. február 26-án alakult és 1903. június 27-ig működött. Az igazságügyi miniszteri posztot Plósz Sándor töltötte be, a belügyminiszteri posztot a miniszterelnök látta el.

⁸ Némethy Károly: A közigazgatási eljárás egyszerűsítése. Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság, Budapest, 1903

⁹ Pótsa 1932 348.p.

¹⁰ Csizmadia 1976. 254.p.

¹¹ Az első hatósági eljárást átfogóan szabályozó törvény Ausztriában 1925-ben látott napvilágot (Verwaltungsverfahrensgesetz). A törvény jelentőségét mi sem mutatja jobban, mint hogy Csehszlovákia (1928. jan.13-i kormányrendelet), Lengyelország (1928. márc. 22-i törvény), valamint Jugoszlávia (1930. nov. 9-i törvény) átvette az osztrák szabályozást, természetesen kisebb-nagyobb módosításokkal. Európa nyugati részében sem volt jobb a helyzet, hiszen Németországban 1977. január 1-ig nem lépett hatályba általános eljárási törvény, igaz ugyan, hogy a tartományokban már voltak korábbi eredmények. Thüringia 1926-ban bocsátott ki törvényt, Württemberg 1931-ben rendelet tervezetét. Svájcban 1968-ig, Hollandiában 1994-ig, Olaszországban 1990-ig kellett várni

nemzetközi politikai viszonyok átalakulásában, és az ennek következtében a közigazgatásra háruló feladatok változásaiban jelölhető meg.

A politikai társadalmi változások eredményeként a jogalkotó a közigazgatás olcsóbbá tételének egyre fokozódó igényével találta szembe magát, azon követelmény mellett, hogy lehetőleg a hatékonyság ne csökkenjen. A feladat megoldására 1929-ben a XXX. tc. megalkotásával került sor.¹² Az új törvény a jogorvoslatok tekintetében a 1901. évi XX. tc. szabályaira támaszkodott. A törvény előremutató eredménye, hogy meghatározta a jogorvoslatok tekintetében a hatósági fokozatokat.¹³ Mindezek ellenére, összegzésként elmondható, hogy egyértelműen pozitív változást nem hozott a törvény. A jogalkotó célja ugyanis, miszerint a közigazgatást jelentősen olcsóbbá kell tenni, ezen törvény rendelkezései mellett sem valósultak meg megfelelő mértékben. Ennek következményeként 1933-ban új szabályozás látott napvilágot, a XVI. tc.¹⁴ elfogadásával. Ez formailag az 1929. évi XXX tc. módosítását tartalmazta. Az újszabályozást a világgazdaság viszonyaiban bekövetkezett, a történelemben eddig sohasem látott méretű, és mértékű gazdasági válság tette indokolttá. A gazdasági hanyatlás – amely hazánkat is elérte – arra szorította a jogalkotót, hogy egy, az eddiginél is jelentős mértékben olcsóbb közigazgatást építsen fel. Az olcsóbbá tétel érintette volna egyrészt a szervezetrendszert, másrészt az eljárást. Ennek eredményeként alapelveként fogalmazódott meg a törvénnyel szemben, hogy a fellebbviteli rendszert egyszerűsítse. A törvény ezért csak az egyfokú fellebbvitelt tette lehetővé, amellyel meg kívánt felelni a lényegesen olcsóbb eljárás követelményének, még akkor is, ha ez esetlegesen a jogbiztonság elvét sértette.¹⁵

A közigazgatás eljárásának szabályozására ezt követően több kísérlet is született. Először Valló József készített egy törvénytervezetet 1937-ben.¹⁶ Ezt követően 1939-ben Sztítás Jenő,¹⁷ készítet törvénytervezetet, majd 1942-ben újra Valló Józsefet kérték fel. Ezek a törvénytervezetek azonban soha nem léptek hatályba, mivel azokat az országgyűlés nem fogadta el.

Az időközben bekövetkezett társadalmi, politikai változások, valamint a II. világháború eseményeinek eredményeként átfogó eljárásjogi szabályozásra a közigazgatás területén egészen 1957-ig nem került sor. Az 50-es évek elején új anyagi jogi szabályok születtek a tanácsrendszerrel kapcsolatban, amelyek tartalmaztak egyes eljárásjogi kérdéseket is, közöttük a jogorvoslatokra irányulókat is. Az 1950. évi. I. törvény¹⁸ – az első tanácstörvény – anyagi jogi jogszabály, ennek ellenére a jogorvoslatok történeti kialakulásának vizsgálata közben mindenképpen említést kell tennünk róla. A törvény a tanácsrendszer szervezetének kialakításáról szól. Ezen szabályok között azonban – a szervek

általános hatósági eljárási törvény megalkotására.

¹² CIH 1929. évi XXX. törvénycikk – A közigazgatás rendezéséről

¹³ CIH 1929. évi XXX törvénycikk 57.§.

¹⁴ CIH 1933. évi XVI. törvénycikk – A közigazgatás rendezéséről szóló 1929. évi XXX. törvénycikk módosításáról és kiegészítéséről

¹⁵ 1933. évi XVI. törvénycikk 1.§.

¹⁶ Valló József: Közigazgatási eljárás. Budapest székesfőváros háziyomdája Budapest 1937, 37.p.

¹⁷ Sztítás Jenő: közigazgatási eljárás. A korszerű közszolgálat útja, 9.sz. Budapest, 1939, 56.p.

¹⁸ 1950. évi I. törvény – A nép által megválasztott tanácsokról és azoknak jogköréről

feladatainak meghatározása körében – a jogorvoslatok elbírálásának a rendjét is pontosan meghatározta.¹⁹ 1954. évben megalkotásra került a második tanács törvény,²⁰ amely elődjéhez, az 1950. évi I. törvényhez, hasonlóan ugyancsak anyagi jogi jogszabály volt, a jogorvoslatok tekintetében azonban még annyi jelentőséggel sem bírt, mint elődje. Időközben azonban, már 1953-ban, sor került a hivatalos iratok kézbesítésének egyszerűsítéséről szóló szabályok megalkotására a 43/1953. (VIII. 20.) MT rendeletben. A jogorvoslat kérdésének vizsgálata szempontjából ennek azért van jelentősége, mert a megfelelő kézbesítés megteremtése garanciális alapot biztosít a jogorvoslati jog gyakorlására. 1954-től kezdődően felélénkültek az államigazgatási (korábban: közigazgatási) eljárás átfogó szabályozásával kapcsolatos szakmai viták, amelynek következményeként 1956 nyarára elkészült egy törvényjavaslat.²¹ Ez a javaslat az államigazgatási eljárás általános szabályait tartalmazta. Az országgyűlés elfogadta és 1957. október 1-én hatályba lépett 1957. évi IV. törvényként, „Az államigazgatási eljárás általános szabályai” címmel (a továbbiakban: Et.). Tulajdonképpen az új eljárási törvény hatályba lépéséig, az államigazgatási (közigazgatási) eljárásokra és jogorvoslati rendszerére elsődlegesen az 1929. évi XXX. törvény szabályai voltak érvényben, természetesen a két Tanács törvény rendelkezései mellett. Ez a törvény már részletesen tartalmazta az eljárás szabályait, ide értve a jogorvoslatokat is. Ennek egyik oka az, hogy ezen jogszabály már meghatározta az államigazgatási eljáráshoz kapcsolódó alapelveket, amelyek érvényre jutása alapvető kívánalom a szabályozással szemben. Az alapelvekkel kapcsolatosan többen is kifejtették álláspontjukat az Et. funkcionálásának időszakában.²² Miután a jogorvoslatok szabályozásának igénye alapvető szinten jelent meg az Et. kapcsán, ezért ebből a szempontból is egy alapos szabályozás került kidolgozásra, amely egy kétfokú fellebbezést tett lehetővé a közigazgatási szervezetrendszeren belül. Az Et. közel negyed évszázadon át kisebb módosításokkal ugyan, de a gyakorlati tapasztalatok alapján egy bevált eljárási kódexként funkcionált. A törvény hatályba lépését követően a Minisztertanács Tanács Hivatala, valamint a Legfőbb Ügyészség – megfelelően együttműködve – százhuszonkilenc, az alkalmazáshoz szükséges állásfoglalást bocsátott ki.²³ Ezek jelentősége az volt, hogy a későbbi szabályozás (1981. évi I. törvény) legfőbb indokaiként szerepeltek, vagyis az állásfoglalások a törvénybe beiktatásra kerültek, a már bevált szabályok érintetlenül hagyása mellett. A szakemberek körében ezen okok ismeretében két álláspont alakult ki. Az egyik szerint elegendő a már meglévő jogszabály, vagyis az Et. módosítása, a másik álláspont alapján azonban új

¹⁹ 1950. évi I. törvény 53.§. (1) bek.

²⁰ 1954. évi X. törvény – A nép által megválasztott tanácsokról és azoknak jogköréről. Hatályba lépésével az 1950. évi I. törvény hatályát veszítette.

²¹ A szakmai vitában részt vett többek között: Toldi, 1956.; Pákai, 1966.; Szamel, 1957.; in: Berényi Sándor-Martonyi János - Szamel Lajos: Magyar államigazgatási jog. Általános rész. Tankönyvkiadó, Budapest, 1980., 364.p.

²² Ld: Kilényi Géza: az államigazgatási eljárás alapelvei. Közigazgatási és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1970

²³ Berényi Sándor-Szamel Lajos-Baracka Róbertné-Iváncsics Imre: Magyar Államigazgatási Jog, Általános Rész BM könyvkiadó Budapest, 1984., 656. p.

jogszabály megalkotása szükséges. Végül a jogalkotó azt a felemás megoldást választotta, amelynek eredményeképpen mindkét álláspont érvényesülhetett: megszületett az 1981. évi I. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény módosításáról és egységes szövegéről (a továbbiakban: Áe.). Az új törvény tehát egyidejűleg volt módosító jellegű és új jogszabály is. Az Áe. időtálló jogi normának tekinthető, hiszen túlélte egy komoly társadalmi változást, amely eredményeként hazánk gazdasága áttért a piacalapú gazdaságra, valamint politikai rendszere a többpártrendszerre. Az 1990-es rendszerváltozást követő időszakban az egymást követő, különböző kormányok többször is célként tűzték ki a közigazgatási eljárás szabályainak korszerűsítését – amelyet a szakma is támogatott.²⁴ Az új szabályozás ugyan még váratott magára, azonban az elképzelések között a jogorvoslati rendszer korszerűsítése nem volt elsődleges szempont, ami azt látszik alátámasztani, hogy annak működése a megváltozott viszonyok között is elfogadhatónak bizonyult.

4. A jelen

Az Áe. szabályai 2005-ig hatályban maradtak, ekkor váltotta fel a hatályba lépő új eljárási kódex a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás szabályait tartalmazó 2004. évi CXL. törvény (Ket.). Ez a jogszabály, bár már nem az eredeti tartalommal, de még hatályban van ezért a jelenlegi oktatási struktúra szerves részét képezi. Az új törvény egy egészen más jogi környezetben született meg, hiszen az 1990-es rendszerváltozást követően fokozatosan kialakult egy, a hatósági jogorvoslatokat is érintő alkotmánybírósági gyakorlat, valamint egy, a kifejezetten közigazgatási ügyekre szakosodott bírói gyakorlat is. Ennek ellenére a jogszabály a hatósági jogorvoslatok területén nem nevezhető egyértelműen progresszívnek. Kissé zavarosan kerültek meghatározásra a jogorvoslatok. Összemosódik ugyanis a jogorvoslatok és a döntés-felülvizsgálati eljárások szabályozása, azt a látszatot kelteve, mintha ugyanazon funkciójú jogintézményekről lenne szó. Meghatározásra került egy eddig ismeretlen jogorvoslati eszköz is, a méltányossági kérelem, amelynek jogorvoslati funkciója erősen vitatható. Nem csoda, hogy a változás szele a jogorvoslatok területén a Ket. szabályait hamar elérte. A méltányosság jogintézménye, ahogyan berobbant a jogorvoslatok szabályai közé, hirtelen a semmiből, olyan gyorsan el is tűnt. Pályafutása kérészetűnek tekinthető.²⁵ A döntés-felülvizsgálatok jogorvoslatoktól való egyértelmű megkülönböztetése is szükségessé vált.²⁶ Sajnos a változások között olyat is találunk, amely még az

²⁴ Például: (1026/1992.(V.12.) Kormányhatározat; 1052/1999.(V.21.) Kormányhatározat; 1057/2001.(VI.21.) Kormányhatározat

²⁵ hatályon kívül helyezte a 2008. évi CXI. törvény 131. §. 47. hatálytalan 2009. X. 1-től

²⁶ 2008. évi CXI. törvény indoklása: „1. A VII. Fejezet címéhez hasonlóan a Ket. 95. §-a is megtévesztően akként fogalmaz, hogy a hivatalból lefolytatható döntés-felülvizsgálati eljárás is a jogorvoslati eljárások egy típusa, holott annak célja nem a hatósági döntéssel érintett személy jogainak, érdekeinek csorbítására tekintettel a jogorvoslat mint jogérvényesítés, jogvédelem biztosítása, hanem az, hogy a jogszabálysértő döntéseket felülvizsgálják, helyettük pedig jogszabályoknak megfelelő döntések születessenek. E fogalmi pontatlanság kiküszöbölése céljából a

eredeti szabályozáson is rontani tudott. A törvény – egy 2006-os módosítás következtében – az egész jogorvoslati rendszerét érintően megváltozott.²⁷ A szabályozás a fellebbezés jogintézményét jelentősen korlátozta. A változások következtében ugyanis lehetőség nyílt a fellebbezés jogának kormányrendeletben történő korlátozására is.²⁸ Ezt a hibát az Alkotmánybíróság kényszerült orvosolni, egy beadvány kapcsán, 2007. XI. 14. hatállyal.²⁹ Mint látható tehát, a Ket. nem nevezhető egyértelműen sikertörténetnek – egyébként nem csak a jogorvoslatok területén –, ezt mi sem tükrözi jobban, mint, hogy a jogszabály gyakorlatilag állandó változtatások alatt áll(t). Talán a legtöbb kritika azért érte ezt a jogszabályt, mert bonyolultnak tekinthető, legalábbis a korábbi jogszabályokhoz képest. Ez tényként elfogadható kritika. Mindenesetre érdemes elgondolkozni azon is, hogy a jelenlegi gazdasági, társadalmi körülmények mellett egy olyan „egyszerű, jól kezelhető” jogszabály, mint a korábbi eljárási szabályok vajon jobban teljesítenének-e? Mindenesetre én a magam részéről azt tapasztalom, hogy még a jelenlegi „túlszabályozott” eljárás mellett is számos esetben merülnek fel olyan gyakorlati kérdések a mindennapokban a jogalkalmazók részéről, amelyekre a jogszabály egyértelmű választ nem ad, még utalással sem segíti a jogalkalmazókat. Vajon az egyszerűbb adna, adhatna?

Összességében elmondható, hogy nem könnyű feladat jelenleg a hatósági eljárás oktatása, kiváltképpen azért mert egy olyan területről van szó, amely így vagy úgy, de minden hallgatónkat érinteni fogja a jövőben. Az a hallgató, aki még nem találkozott a hatósági eljárással azt várja el, – joggal – hogy olyan tudással vértessük fel, amelyre a jövőben építeni tud. Azon diákjaink, akik tanulmányaik alatt is rendszeresen alkalmazzák a törvény rendelkezéseit, gyakran tőlünk várnak megoldást, akut, jogalkalmazói nehézségeikre. De vajon mit hoz a jövő?

5. A jövő kihívásai

A fentebb ismertetettek alapján nem meglepő, hogy többször felmerült egy új, a hatósági eljárást és azzal együtt a jogorvoslati rendszert is általánosan szabályozó törvény megalkotásának gondolata. Nos, ez mára valósággá vált, hiszen az országgyűlés megszavazta az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényt, amely a jelek szerint 2018. január 01-ével hatályba lép.³⁰ Az új jogszabály egyértelműen az egyszerűség, átláthatóság igényeinek figyelembevételével született meg, ez az igény érezhető a jogorvoslatokon is. A

törvény módosítja a fejezet címét, és összefoglalóan akként rendelkezik, hogy a VII. Fejezetben szabályozott eljárásokban a Ket. rendelkezéseit a fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni

²⁷ 2006. évi CIX. törvény – A kormányzati szerkezetalakítással összefüggő törvényt módosításokról

²⁸ Ket. 100. §. (1) bek.: „Nincs helye fellebbezésnek

a) ha az ügyben törvény vagy kormányrendelet azt kizárja, 174/A. §. Felhatalmazást kap a Kormány, hogy - az önkormányzati hatósági ügyek kivételével – a közigazgatási hatósági eljárásokban

b) az első fokú határozat elleni fellebbezést rendeletben zárja ki.”

²⁹ 90/2207. (XI.14.) AB határozat

³⁰ Magyar Közlöny, 2016. évi 200. szám, 2016. évi CL. törvény 141.§.

jogorvoslatok terén várható változásokhoz nagymértékben hozzájárultak az időközben végbement hatósági szervezetrendszer érintő, valamint ezzel párhuzamosan végbemenő közigazgatási bíróságok szervezetét, illetve eljárását érintő átalakítások is. Ami egyelőre biztosnak tűnik, hogy az újrafelvétel, mint jogorvoslati lehetőség megszűnik. Előzetes véleményem az, hogy bár a legkisebb gyakorlati jelentőséggel bírójogorvoslatról van szó, eddig kiállta az idők próbáját. Nem vagyok benne biztos, hogy hiánya indokolt. Ami mindenesetre látható, az új elképzelés a bíróság általi jogorvoslásra helyezi egyértelműen a hangsúlyt, ezzel a hatósági jogorvoslatokat kissé háttérbe szorítva. Az, hogy ez a gyakorlatban milyen eredménnyel jár, majd kiderül, hiszen „a puding próbája, mint tudjuk, az evés”. Mindenesetre és a magam részéről a hatósági jogorvoslás pártján állok. A bíróság egy a hatóságtól független szerv, amely álláspontom szerint semmilyen formában és összetételben nem képes pótolni a hatóság által gyakorolt jogorvoslatot – természetesen nem is erre hivatott – a jövőben sem.

Összességében elmondható, hogy a Közigazgatási Jogi Tanszék előreláthatóan a közeli jövőben új, komoly kihívásokkal találja szemben magát, amely a hatósági jogorvoslatok szabályainak változásán keresztül is jól érzékeltethető. Úgy gondolom, hogy az új szabályozásnak köszönhetően, a hatósági eljárás oktatása, a jövőben egyre kevésbé lesz elválasztható a közigazgatási bíróságok működésének oktatásától. Ezen túlmenően természetesen továbbra is meg kell birkóznunk az egyébként, a közigazgatást érintő, újabb gazdasági, társadalmi, nemzetközi kihívásokkal, amelyek értelem szerűen az oktatásban is megjelennek – az elmúlt 10-15 év tapasztalata alapján – egyre fokozódó intenzitással.
